

موضوع: نقش فناوری ارتباطات نوین در آموزش و یادگیری زبان انگلیسی

نام و نام خانوادگی نویسنده: مراد یوسفی
کارشناسی زبان انگلیسی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی نقش فرستادن واژگان از طریق پیامک، به عنوان مولفه ی عمده و برجسته فناوری ارتباطات نوین، بر حوزه آموزش زبان انگلیسی به دانش آموزان مقطع متوسطه انجام پذیرفت؛ بدین منظور ۴۰ نفر از دانش

آموزان پسر سال سوم متوسطه رشته علوم تجربی به مهارت زبان انگلیسی در سطح مقدماتی انتخاب و به دو گروه تقسیم شدند تا گروه اول به روش سنتی و گروه دوم به روش ترکیبی (سنتی و آموزش فناوری نوین) ۱۰۰ واژه ای را که به زبان انگلیسی این مقطع که برای آموزش طی ۱۰ جلسه آموزشی انتخاب شده بودند فراگیرند.

نتایج حاصل از این عملکرد دانش آموزان در این آزمون ها از تاثیر معنادار فناوری ارتباطات نوین بر توانایی دانش آموزان در فرآیند یادگیری زبان انگلیسی و موفقیت تحصیلی شان حکایت داشت.

واژگان کلیدی: آموزش، فناوری ارتباطات نوین، یادگیری زبان انگلیسی

۱- مقدمه:

نیاز به یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان اول دنیا جهت مبادله اطلاعات و برقراری ارتباط با دیگران با هدف استفاده از دانش روز و عادت به کار گروهی

غیر قابل انکار است لذا تقویت سطوح دانش زبان انگلیسی در کشورهای غیر انگلیسی زبان مهم و بدیهی تلقی میشود البته ناکارایی و ضعف روشهای سنتی و نبود محتوای آموزشی مناسب و به روز موجب شده است تا میانگین نمره درس زبان انگلیسی دانش آموزان متوسطه در کشور ۱۱/۹۸ باشد {۱}، این در حالی است که طبق آخرین گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۱۰ میلادی بیش از چهار میلیارد نفر در دنیا مشترک تلفن همراه هستند و اینفورما تلکامز اند مدیا پیش بینی کرده است که پیام کوتاه به عنوان یکی از برجسته ترین خدمات تلفن های همراه، با قابلیت های بسیار در زمینه های مختلف زندگی به ویژه در بعد آموزش پرورش تا سال ۲۰۱۵ همچنان منبع اصلی درآمد برای اپراتورهای تلفن همراه در سراسر جهان باشد از این رو پژوهشگران بسیاری در نقاط مختلف جهان در پی تحقیقاتشان بدین نتیجه دست یافته اند که بازده آموزش به شیوه سنتی زمانی به بالاترین سطح کمی و کیفی میرسد که یادگیری به کمک فناوری ارتباطات بسیار به عنوان مکمل یا جزئی از آموزش ترکیبی به کار گرفته شود، همچنین کندی و لوی با انجام پژوهشهای گسترده در زمینه کاربرد پیامک در آموزش واژگان زبان انگلیسی به دانش آموزان ایتالیایی بر این باورند که می توان واژگان جدید زبان

انگلیسی را به صورت تعاریف و مثالهای کوتاه در قالب پیامک طراحی و آماده سازی نمود؛ لذا با ارسال پیامک های گروهی با برنامه از پیش تعیین شده به صورت مکرر و در زمانهای مشخص می توان اصول مربوط به یادگیری واژگان را که پژوهشگران طی تحقیقات متناوب تعریف نموده اند، در عمل به کار بست.

اگرچه فناوری نوین ارتباطات افق های جدیدی را در حوزه آموزش و پرورش پیش روی معلمان و دانش آموزان باز نموده است؛ اما باید به این نکته نیز اشاره نمود که در اکثر پژوهشهای پیشین در این حوزه بیشتر یافته های تجربی و نظریات مرتبط با این حوزه نادیده گرفته شده اند از این رو، هوپ، جوینر میلارد و شارپلز معتقدند که باید از این منظر که به یادگیری از طریق فناوری ارتباط سیار تنها به عنوان فرایندی برای ارائه محتوای آموزشی می نگرد فاصله گرفت؛ زیرا با این رویه دانش آموزان به دانش آموزان به عنوان مشتری و محتوای آموزشی در حد کالای تجاری الکترونیکی باقی خواهند ماند. {۲}

در واقع از آنجا که تنوع ویژگی های فناوری نوین ارتباطات سیار امکان تطبیق زوایای مختلف ذهنی دانش آموزان و در نتیجه ارتقای یادگیری را داراست، می توان با رویکردی جدید ذهن آنها را با محیط یادگیری که از ویژگی های بارز

فناوری غنی است تلفیق داد؛ زیرا این تلفیق می تواند گامی جدید در راستای تسهیل در کاربرد محتوای آموزشی در محیط مربوط و یا ارتباط پیوسته دانش آموزان با آموزه های معلمان باشد که این شرایط خود از شروط روش یادگیری تعمدی (دانسته زبان انگلیسی) به عنوان زبان خارجی محسوب می شود. {۱}

۲- روش شناسی پژوهشی:

هدف پژوهش حاضر مقایسه عملکرد دانش آموزان سال سوم متوسطه در یادگیری واژگان کتب زبان انگلیسی این دوره با دو روش آموزش سنتی و آموزش

ترکیبی به کمک فناوری نوین است. همچنین این پژوهش با تعریف دو نوع که ۱۲ آزمون آن مربوط به تأیید سطح مقدماتی محتوای آموزشی به شکل پیامک از طریق تلفن همراه در مورد دانش آموزان مورد بررسی قرار می دهد. بدین ترتیب موضع دانش آموزان در یادگیری بدین شیوه به شکل تدریجی و به موازات پیشرفت در فناوری های جدید مشخص می شود. با ارائه این اطلاعات به محققان این حوزه در جهت کسب اطلاعات ضروری در چگونگی طراحی و ارائه محتوای آموزشی می توان در پیشبرد یاددهی و یادگیری گام های بلندی برداشت. {۳}

سوال پژوهش:

آیا بین دو روش آموزش سنتی و روش آموزش ترکیبی واژگان انگلیسی به دانش آموزان دوره متوسطه، تفاوت معناداری در توان یادگیری آنان حاصل می شود؟

آزمودنی ها:

بدین منظور ۴۰ نفر از دانش آموزان پسر سال سوم متوسطه رشته علوم تجربی با مهارت زبانی سطح مقدماتی از دو دبیرستان (الف و ب) پس از شرکت در آزمون تعیین سطح مهارت، انتخاب و سپس به دو گروه تقسیم شدند.

گروه اول: این دانش آموزان در طی ۱۰ جلسه آموزشی و به شیوه سنتی واژگان مشخص مربوط به کتاب زبان سال سوم متوسطه را فرا گرفتند.

گروه دوم: این گروه از دانش آموزان به شیوه ترکیبی (ترکیبی از روش سنتی و یادگیری به کمک فناوری ارتباطات نوین) و به شکل نوشتاری پیامکی در طی ۱۰ جلسه آموزشی، واژگان مشخص مربوط به کتاب زبان سال سوم متوسطه را فرا گرفتند.

ابزار: ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارت بودند از:

الف) آزمون تعیین سطح واژگان: در برنامه های درسی نظام آموزش و پرورش ایران، کلیه واژگان و اصطلاحات موجود در شش درس کتاب زبان (۳) در طول

دو نیمسال تحصیلی، به شیوه سنتی در طول ساعات کلاسی تدریس می شود. برای جلوگیری از ورود آن دسته از واژگانی که دانش آموزان هم اکنون می دانستند (آموزش واژگان جدید)، آنها در ابتدای نیمسال تحصیلی و قبل از اجرای پژوهش در آزمون تعیین سطح واژگان شرکت کردند. به منظور آماده سازی آزمون، فهرست جامعی از واژگان موجود در کتاب های زبان انگلیسی دوره متوسطه (کتاب های زبان انگلیسی (۱) (۲) و (۳)) گردآوری شد. {۴} علت طراحی این فهرست ضرورت وجود هدف مشخص و قابل قبولی برای یادگیری و ترجمه واژگان در جملات موجود بود اطلاعات مربوط به تکرار (فراوانی) واژگان، اساس قابل قبولی را در مورد کارایی واژگان دانش آموزان برای یادگیری واژگان در اختیار پژوهشگران قرار می دهد. لذا با شمارش تعداد واژگان و تعیین رقم تکرار آنها در این کتاب ها، ۴۰ واژه پرکاربرد انتخاب شد. این ۴۰ واژه در قالب آزمون تعیین آزمون برای تکمیل به دانش آموزان ارائه شد که آنها می بایست معنی یا ترجمه فارسی آنها را در کادر مخصوص هر واژه می نوشتند (علامت x برای واژگانی که معنی آن را نمی دانستند)

این فهرست وازگان از واژه (پرستار) شروع و به واژه (غول پیکر) ختم می شد.
پایایی این آزمون ۰/۷۸ بود و روایی آن نیز مورد تأیید سه نفر از متخصصان
رشته آموزش زبان و ادبیات انگلیسی قرار گرفت.

ب) پرسش نامه باز پاسخ: در مقایسه با پرسش نامه های بسته که محقق به ازای هر سؤال، چند پاسخ را که در ارتباط منطقی با سؤال می باشد مشخص می نماید و پاسخگو، یکی از آنها را به عنوان جواب انتخاب می کند، این نوع پرسش نامه اغلب دارای شرایط عملی تر و آسان تر است و به محقق امکان می دهد تا نمونه های بزرگتر را مطالعه و بررسی کند. همچنین در پرسش نامه باز پاسخ تنها سؤال از جانب محقق مطرح می گردد و دانش آموز می تواند در محدوده ای که از او خواسته شده به راحتی به بیان افکار و نظریات خویش بپردازد. به علاوه از آنجا که در پژوهش هایی نظیر پژوهش حاضر محقق بیشتر میزان تمایلات یا انگیزه های دانش آموزان را برای یادگیری زبان دوم مد نظر دارد، این نوع سؤالات بهتر می تواند وی را به جواب های مطمئن و دقیق تر رهنمون ساخته و او را در هدایت مسیر و کسب اطلاعات بیشتر در مورد تشخیص فضاهایی از پژوهش که نیاز به بازنگری دارند یاری رساند؛ {۴} از این رو پرسش نامه ای باز پاسخ تحت نظارت و تأیید سه نفر از متخصصان و اساتید علم روانشناسی طراحی شد. همان گونه که در ادامه تبیین خواهد شد؛ این پرسش نامه تعیین تعداد و همچنین زمان مناسب ارسال پیامک ها را برای پژوهشگران میسر می ساخت. همچنین در

مجموع (در مورد فراگیران گروه اول و دوم) آنها از میزان تمایل دانش آموزان در استفاده از تلفن همراه در جهت یادگیری به شکل کاملی مطلع می شدند.

ج) واژگان: ۱۰۰ واژه جدید و اصطلاحات انگلیسی مربوط به شش درس کتاب زبان انگلیسی سوم دبیرستان و یا مترادف انگلیسی برخی از آنها را که آزمودنی های این پژوهش با آنها و معانی آنها، طبق نتیجه آزمون تعیین سطح مهارت زبانی آشنا نبودند. برای آموزش به دو شیوه سنتی و ترکیبی در طی ۱۰ جلسه آموزشی در طول دو نیمسال تحصیلی انتخاب شدند.

د) آزمون: جونز معتقد است که علاوه بر سنجش میزان واژگانی که دانش آموزان به شیوه های مختلف آموخته اند آزمون های تشخیصی و یادآوری آزمون های مناسبی برای مقایسه کارایی و تأثیر شیوه های مختلف آموزش واژگان به نظر می رسند. این آزمون ها توصیف کاملی از نقاط قوت و ضعف دانش آموزان در زمینه های مهارتی یادگیری واژگان به دست می دهند؛ لذا به ازای هر واژه آموزش داده شده دو نمونه سؤال چهار گزینه ای (تشخیصی) و نوشتاری (یادآوری) طراحی و آماده سازی شد. همچنین با افزایش تعداد سوالات میزان پایایی آزمون ها نیز بالاتر می رفت. {۵}

۲_۱ مراحل انجام پژوهش:

پس از انتخاب دو گروه آزمایشی و اجرای آزمون تعیین سطح تعداد ۴۰ نفر از آنان که بر اساس نتایج این آزمون در سطح مقدماتی مهارت زبانی بودند برای انجام پژوهش انتخاب شدند. پرسشنامه باز پاسخ نیز قبل از شروع مرحله اصلی پژوهش به منظور تکمیل در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. بعد از جمع آوری این پرسش نامه ها برنامه ریزی برای کلیه آزمودنی ها بخصوص برای گروه دوم دانش آموزان تسریع شد؛ چرا که در این زمان پاسخ سوالاتی نظیر « پیامک در روز را مناسب می دانید؟ » و « زمان مناسب برای دریافت آن را چه زمانی می دانید؟ » از سوی دانش آموزان برای معلم روشن شده بود به منظور حفظ نظم و یکپارچگی، آموزش واژگان جدید بدین شکل صورت گرفت که تصمیم و برنامه ریزی در مورد جلسات آموزشی و تعداد واژگان از جانب معلم و نه از جانب دانش آموزان مشخص شد. طبق نتایج آزمون سطح واژگان، ۱۰۰ واژه برای آموزش در طی ۱۰ جلسه در نظر گرفته شد. در این راستا در ایام کاری هفته و در ساعات بعد از ظهر، روزانه دو پیامک حاوی واژگان جدید برای دانش آموزان ارسال می

شد. لازم بود تا آنها با ارسال واژه های انگلیسی برای معلم، دریافت آن را تأیید نمایند. {۵}

از آنجا که در روش یادگیری ترکیبی و در مورد آزمودنی های گروه دوم تاثیر شیوه ارائه محتوای آموزشی همراه با پیوست بر میزان یادگیری واژگان نیز مورد بررسی قرار می گرفت. بدین منظور دانش آموزان این گروه به طور تصادفی به دو گروه تقسیم شدند. برای حذف اثر ترتیب در ارائه محتوای آموزشی از طرح مربع لاتین 2×2 استفاده شد. مونت گومری می گوید «طرح مربع لاتین برای حذف دو منبع اغتشاش پذیری به کار می رود» {۶} در شکل ۱ یک مربع لاتین 2×2 نمایش داده شده است.

الف	ب
ب	الف

شکل ۱: مربع لاتین 2×2

به عنوان مثال در این پژوهش و در مورد گروه دوم از دانش آموزان که خود به دو گروه ۲۰ نفری تقسیم شده بودند در هر جلسه آموزشی پنج واژه اول همراه با پیوست نمونه (الف) و پنج واژه دوم بدون پیوست (نمونه ب) به اولین دانش

آموز از گروه اول ارائه می شد. در همین زمان پنج واژه اول در قالب نمونه ب و پنج واژه دوم در قالب نمونه الف به اولین دانش آموز از گروه دوم ارائه می گردید. در ابتدای هر جلسه آموزشی دانش آموزان در آزمون های چهار گزینه ای و نوشتاری (تشریحی) شرکت می کردند. بدین شکل که ابتدا آنها به سوالات آزمون های چهارگزینه ای و نوشتاری (تشریحی) شرکت می کردند.

بدین شکل که ابتدا آنها به سوالات آزمون های چهار گزینه ای، که متشکل از ۱۰ سوال (به ازای هر واژه جدید یک سوال) بود، پاسخ می گفتند و سپس معدل انگلیسی و اژهایی را که در بخش نوشتاری از آنان سوال شده بود، می نوشتند. از آنجا که برای پاسخ به هر سوال چهار گزینه ای ۱۲ ثانیه و برای پاسخ به هر سوال تشریحی (نوشتاری) ۳۵ ثانیه زمان در نظر گرفته شده بود؛ لذا در ابتدای هر جلسه آموزشی در حدود ۱۰ دقیقه زمان برای انجام آزمون در نظر گرفته شد.

نتایج و بحث:

برای پاسخ به دو پرسش مطرح شده در این بخش با ارائه نتایج توصیفی از عملکرد دانش آموزان در دو گروه اول و دوم به منظور مقایسه عملکرد دانش آموزان در دو گروه مورد توان یادگیری دانش آموزان مورد استفاده قرار گرفت. برای تعیین تفاوت‌های این دوم می توان گفت میزان یادگیری دانش آموزان در گروه دوم به شکل معناداری بالاتر از گروه اول است. به عبارت ساده تر می توان گفت نمرات آزمونهای تشخیصی و تشریحی مربوط به دانش آموزان گروه دوم که به شیوه ترکیبی آموزش دیده بودند بسیار بالاتر از نمرات آزمون های مربوط به دانش آموزان گروه اول بود که از شیوه سنتی بهره گرفته بودند.

باتوجه به ارقام موجود در جدول آماره های توصیفی (جدول شماره (۱) از عملکرد بهتر دانش آموزان گروه دوم در آزمون های تشخیصی (میانگین = $59/7$) و آزمون های یادآوری (میانگین = $87/6$) نسبت به دانش آموزان گروه اول حکایت می کند.

ارقام جدول ۲ نیز گویای عملکرد بهتر دانش آموزان گروه دوم در یادگیری هستند؛ چرا که نمرات این دانش آموزان در آزمون تشخیصی مربوط به محتوای

نمونه الف (میانگین = ۸۷/۷) بالاتر از نمرات مربوط به محتوای نمونه ب
میانگین = ۲/۷) بود، که بدون پیوست به دانش آموزان ارائه شده بود. همچنین
نمرات این دانش آموزان در آزمون های یادآوری نمونه الف (میانگین = ۱۹/۷)
بهتر از نمرات آنها در آزمون های یادآوری نمونه ب (میانگین = ۵/۶) بود.

آزمون ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
تشخیصی نمونه الف	۷/۸۷	۰/۹۳	۰/۲۹
تشخیصی نمونه ب	۷/۲	۰/۷۶	۰/۲۴
یادآوری نمونه الف	۷/۱۹	۰/۹۱	۰/۲۸
یادآوری نمونه ب	۶/۵	۰/۶	۰/۱۹

جدول ۱: آمارهای توصیفی نمرات دانش آموزان گروه اول و دوم

آزمون ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
تشخیصی گروه اول	۵/۵۹	۰/۸۹	۰/۲۸
تشخیصی گروه دوم	۷/۵۹	۰/۷۸	۰/۲۴
یادآوری گروه اول	۴/۰۵	۰/۶۹	۰/۲۱
یادآوری گروه دوم	۶/۸۷	۰/۷۹	۰/۲۲

جدول ۲: آمارهای توصیفی عملکرد دانش آموزان گروه دوم

نتیجه گیری:

با توجه به یافته ها و اهداف این پژوهش در حوزه یادگیری و آموزش می توان گفت که بین کاربرد فناوری ارتباطات سیار و میزان توانایی یادگیری واژگان توسط دانش آموزان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد این مطلب خود مهر تأییدی بر یافته های پیشین است که به نوعی این فناوری جدید را در حوزه آموزش و پرورش به کار گرفته و از تأثیر مثبت و چشمگیر آن در ارتقای کمی و کیفی ابعاد مختلف این حوزه خبر دادند. از آنجا که امروزه ارسال و دریافت پیامک جزئی از زندگی دانش آموزان شده است، می توان آن را به سمت و سوی فعالیت های خارج از کلاس درس سوق داد؛ به عبارت دیگر با آنچه که فراگیران در طی ساعات آموزشی در کلاس های درس آموخته اند می توان به آنها در راستای استفاده بهینه از فرصت های آزادشان در طول ساعاتی که در خارج از محیط مدرسه هستند کمک نمود. در این پژوهش فناوری های نوین ارتباطی سیار در قیاس با روش آموزش سنتی در جهت یادگیری واژگان و آماده سازی پیوست برای دانش آموزان گروه دوم علاوه بر روش سنتی به کار گرفته شد. طبق یافته ها مشخص شد که اگر چه دانش آموزان این گروه نسبت به

دانش آموزان گروه اول عملکرد بهتری داشتند؛ در عین حال همین دانش آموزان در آزمون های تشخیصی نسبت به آزمون های تشریحی یا نوشتاری عملکرد بسیار بهتری نشان دادند. این نتایج با یک اصل کلی در مورد این آزمون ها در انطباق است. نمرات بالای این گروه از دانش آموزان در آزمون های تشخیصی از این حکایت دارد که پاسخ به آزمون های یادآوری صرف توان پردازش بیشتری را از سوی آنها می طلبد. در پایان باید به این نکته اشاره داشت که از آنجا که پیامک سهولت کامل در کنترل، زمان مکان و سرعت یادگیری دسترسی به متون کمک آموزشی، محیط کاربر پسند و خالی از نگرانی و ناراحتی و همچنین حمایت آنی در زمینه یادگیری را برای دانش آموزان فراهم آورده است؛ لذا پیشنهاد می شود که با ارسال منظم پیامک در محدود ه آنچه که در طول ساعات درسی به دانش آموزان آموزش داده شده است، شرایطی را ایجاد نمود تا بتوان ذهن آنها را در جهت یادگیری نکات و مقوله های مختلف محتوای آموزشی آماده ساخت. بدین ترتیب آنها به سمت یادگیری و کاربرد فنون شناختی در مورد تمامی مهارت های اصلی و فرعی یادگیری زبان و در نتیجه ارتقای سطح دانش زبانی شان ترغیب خواهند شد.

مراجع و منابع:

- {۱} اولین کنفرانس زبان انگلیسی در همدان، سر مقاله فرهنگی روزنامه رسالت، شماره ۵۹۵۴، ۱۳۸۵.
- {۲} پیش بینی درآمد ۱۳۶ میلیارد دلاری پیامک دریال ۲۰۱۵، سرمقاله هفته نامه عصر ارتباط، ۱۳۸۹.
- {۳} زاهدی عباس و سهرابی حمید، واژگان انگلیسی کنکور، تهران، انتشارات بین المللی گاج، ۱۳۸۹.
- {۴} سرمرد زهره، بازرگان عباس، و حجازی الهه، روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، نشر آگه، ۱۳۷۶.
- {۵} Schmitt n. an Introduction to Applied Linguistics، Oxford University Press، 2002.
- {6} Montgomery D.C Design and analysis of the experiments، NY، John Wiley & Sons، 1991.